

BORÇLU ÖLENİN DURUMU

1- Borçlu kişi, borcun vadesi gelmeden veya vadesi geldiği, bazı ekonomik veya fiziksel imkânsızlıklar sebebiyle borcunu ödemediği ölen kimse kul hakkı yemiştir sayılır mı? Haram yemiştir olur mu?

2- Meleklerin sabah namazı vakti semaya indiklerini ve ikinci vaktine kadar dolaştıklarını, ikinci vaktinde yapılan duaları Allah'a ilettiklerini okudum. Doğru mu? Sorunun cevabı doğru ise ikin-di-den sonra sabah namaz vaktine kadar yaptığımız dualarımız boşluk-ta mı kalacak? Ben buna inanmıyorum. Dua ve tövbelerimizin her zaman Allah'a ulaştığına inanıyorum. Aydınlatmanızı bekliyorum...

Cevap: Her ne suretle olursa olsun, borçlu ya borcunu ödeyecek veya helâllik alacaktır. Borçlu olarak ölürse malı taksim edilmeden önce borcu ödenir. Sonra kalan olursa varisler arasında taksim edilir. Aksi takdirde borçlu ölen kişi kul hakkı yemiştir olur. Ama onun affı veya cezalandırılması Allah'a bağlıdır. Allah dilerse kulunu affeder, onda hakkı bulunan insanı da mükâfatlar verip memnun eder. Her şey O'nun dilemesine bağlıdır.

İkinci sorunuza gelince bu işin gecesi gündüzü yok, duaları Allah'a sunan da melekler değildir. Allah ile kul arasında aracı yoktur. Öyle anlamsız rivayetlere bakmayın. Yalnız şu meâlide bir hadis vardır: *"Sizi gece gözetleyen melekler, gündüz gözetleyen melekler vardır. Bunlar sabah namazında ve ikinci namazında buluşurlar. Gece sizinle beraber bulunan melekler Allah'a çıkınca, sizin halinizi gayet iyi bilen Allah, yine de meleklerine: 'Kullarımı ne halde bıraktınız?' diye sorar. 'Yanlarına gittiğimizde namaz kılıyorlardı, yanlarından ayrıldığımızda da yine namaz kılıyorlardı. (Onları hep na-mazda gördük)' derler."* (Buhârî, Mevâkî: 16, Tevhîd: 23, 33; Müslim, Mesâcid: 210)

Bu hadîsin asıl amacı, insanları özellikle sabah ve akşam namazlarına teşviktir. Verilmek istenen mesaj şudur: İnsanı gündüz gözetleyen ve gece gözetleyen melekler vardır. Gündüz melekleri gece meleklerinden nöbeti devralırken kulu sabah namazında görürler. Gece melekleri de gündüz meleklerinden nöbeti devralırken onu akşam namazında görürler. Burada ikinci ile kasıt, günün sonu yani akşam vaktidir. E her iki grup melek de kulu hep ibadette gördüğü için onun her vaktini ibadetle geçirdiğine tanıklık ederler. Allah elbette kulunun her halini bilir ama meleklerin böyle tanıklık etmesinden de memnun olur.

İşte kul, sabah ve akşam namazlarını kıldığı takdirde meleklerin, onun tüm vaktini ibadetle geçirdiğine tanıklık ettiğine inanırsa bu namazları kaçırmaz. Hadisin amacı, kulu sabah ve

akşam namazlarına dikkat etmeğe özendirmektir. Tabii gerçekten Peygamberimizin böyle söyleyip söylemediğini ancak Allah bilir. Çünkü hadisler sonuçta bir iki kişinin onlarca yıl ağızdan ağza aktarımından ibarettir. Bu hadis terğîb (özendirme) ve terhîb (korkutma, sakındırma) türünden bir hadistir. Bu tür rivayetlerde hadisçiler fazla kritiğe gerek görmediklerinden bunlara çok yabancı sözlerin karışma olasılığı çok yüksektir.